

SCARLATINA, RABIA ȘI GRIPA -3 AFECȚIUNI REFLECTATE ÎN ZIARELE ARDEALUL ȘI ADEVĂRUL, ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

SCARLET FEVER, RABIES AND INFLUENZA DISEASE -3 DISEASES REFLECTED IN "ARDEALUL" AND "ADEVĂRUL" NEWSPAPERS, IN THE INTERWAR PERIOD

prof.univ.dr. *Liliana Rogoza, Bordeanu Ramona-Elena*, prof.univ.dr. *Codruța Nemet*,
Universitatea „Transilvania”, Brașov

Abstract: The emergence of medical articles intended to present the measures taken by the authorities to reduce the risk of epidemics, is a constant preoccupation of the Romanian medical life. Scarlet fever, rabies and influenza are three of the diseases commonly found in the interwar period. They raised not only epidemiological management issues, but they were often presented in “Ardealul” and “Adevărul” newspapers, between the 2 world wars.

Key-words: scarlat fever, rabies, influenza, Ardealul, Adevărul

De la primele ziare până la transformarea presei în a patra putere în stat drumul a fost lung și presărat de numeroase seisme. Cu toate acestea presa a fost, fără îndoială atât modul cel mai elocvent de reflectare a realității cât și un important factor dinamic al vieții politice, economice, sociale și spirituale a tuturor popoarelor.

În coloanele ziarelor românești, fie că a fost vorba de: Familia, Convorbiri literare, Universul, Sămănătorul sau de Gazeta de Transilvania, Carpați, Deșteptarea, Revista sănătății au fost prezentate aspecte caracteristice perioadei respective.

Cunoașterea evenimentelor iatro-istorice, a evoluției diferitelor specializări medicale reprezintă o modalitate esențială de a asigura dezvoltarea domeniului, dar așa cum spunea prof. E.F. Cordell și ”cel mai bun antidot împotriva erorii”.

Epidemiile reprezintă o problemă majoră de sănătate, care au stat în permanență în atenția presei, indiferent de epoca istorică.

Presa medicală centrală din perioada interbelică a publicat o serie de articole legate de bolile infecțioase din perioada respectivă, de măsurile antiepidemice pe care autoritățile le-au luat în perioada interbelică.

Astfel, ziarul Ardealul din 31.12.1923 în articolul Raziile sanitare se ocupă de activitățile derulate în vederea organizării unui sistem de

inspecții pentru a reduce riscul produs de aglomerațiile din sălile de spectacole. [17]

Alte măsuri generale pentru combaterea epidemiilor au fost prezentate în numărul 39 din 1934 al ziarului Ardealul în articolul “*Dela serviciul sanitar*”. Măsurile luate de autoritățile sanitare ale epocii vizau în această perioadă măsuri active de respectare a regulilor de igienă în cazul comerțului ambulant [9]

Măsurile care trebuiesc luate pentru păstrarea alimentelor sunt prezentate în articolul “*În sezonul intoxicațiilor și epidemiilor alimentare*” publicat în anul 1936 în numărul 16.039 al ziarului “*Adevărul*” sub semnătura Dr. Ygrec.[2]

Fig.1- Articolul: În sezonul intoxicațiilor și epidemiilor alimentare

Problema accesibilității la săpun este prezentată în articolul “*Lipsa de săpun la țară*” apărut în numărul 16.094 din anul 1939 [3],

modul în care trebuie supravegheată potabilitatea apei în anul 1936, în numărul 16.110 al ziarului „Adevărul” [6], sau măsuri active de igienă pentru copii [5] iar impactul epidemiilor din Iași și Dolj în numerele 16.112 și 16.160 ale ziarului „Adevărul”. [12, 20]

Fig.2- Articolul: Lipsa de săpun la țară

Bolile infecto-contagioase au reprezentat și ele o preocupare majoră, articolele de popularizare din ziarele Adevărul și Ardealul fiind frecvent legate scarlatină, rabie și gripă.

Scarlatina

Fig.3- Articolul: Epidemie de scarlatină la Câmpulung-Bucovina

Boală a copilăriei, produsă de streptococul beta-hemolitic de grup A, cu transmitere respiratorie, scarlatina era, alături de poliomielită o preocupare permanentă a autoritățile sanitare dar și a populației civile. Așa cum avea să constate I.Bordea, răspândirea scarlatinei în toată țara și vârsta celor afectați, precum și potențialul de complicații necesitau măsuri active din partea populației.

Afecțiunea este răspândită în toate regiunile, indiferent că e vorba de Ardeal sau Banat, de Muntenia sau Bucovina.

Printre epidemiile descrise se numără și cea prezentată în numărul 182 din 1923 al ziarului „Ardealul”, în care ne sunt oferite informații despre extinderea scarlatinei în mai multe localități, inclusiv Brașovul. Deși se luau măsuri active și eficiente – dovadă numărul mic de cazuri, autorul reamintește importanța respectării regulilor de profilaxie în vederea reducerii riscului de răspândire a bolii. [18]

Epidemia de scarlatină descrisă în numărul 207-99 al ziarului „Ardealul” de către doctorul Gancevici a fost un prilej pentru a explica motivul pentru care au fost măsuri de izolare a celor cu scarlatină și de închidere a școlilor unde au fost raportate cele 30 de cazuri de scarlatină. [19]

Tot în 1923 în ziarul „Ardealul” în numărul 176-68 este prezentată situația din Bucovina, acolo unde epidemia făcea adevărate ravagii, fiind declarate deja peste 300 de cazuri de îmbolnăvire. [16]

Epidemiile din anii următori au stat și ele în centrul atenției presei din acea perioadă. Ziarul „Adevărul” v-a conține ample relatări în numerele 16.141 și 16.175 despre

Prezența scarlatinei persista, întrucât în anul 1936 din relatările ziarului „Adevărul” din numerele 16.141 și 16.175 aflăm că au avut loc grave epidemii de scarlatină în Romanși și în capitală. În Romanși spitalul local era plin de copii bolnavi printre care s-au înregistrat și cazuri mortale. În capitală s-au sesizat 147 cazuri de boală, existând riscul producerii unei noi epidemii care coincidea cu redeschiderea școlilor primare și secundare. [13, 15]

Rabia

Turbarea sau rabia a afectat în principal populația din mediul rural, astfel de cazuri fiind

ilustrate în ziarele epocii. Astfel, în anul 1936 a fost prezentată o situație din comuna Grăniceri, județul Arad. Articolul “Două sute cinczeci de săteni au consumat lapte provenit de la oi turbate” apărut în ziarul “Adevărul” în numărul 16.110 din 1936 arată faptul că în urma acestui eveniment oamenii au fost transportați de urgență la institutul “Pasteur” din Cluj și la Institutul antirabic din capitală. [11]

Fig.4- Articolul: O femeie moare de turbare

Doi ani mai târziu, 1938, dl. dr. Costinescu, ministrul sănătății a întocmit un proiect Decret Lege pentru combaterea turbării. Această măsură s-a luat datorită numărului mare de rabici din țara noastră fapt ce a clasat România pe primul loc în ceea ce privește numărul îmbolnăvirilor de rabie. Anual erau îngrijiți în instituțiile antirabice peste 25.000 persoane mușcate de animale turbate. Toate țările din Europa la un loc nu însumau un astfel de număr de cazuri, ceea ce a determinat întocmirea Decretului Lege care prevedea “stărpirea câinilor vagabonzi, limitarea libertății câinilor, cari nu vor mai fi lăsați liberi fără botniță, vaccinarea preventivă și descentralizarea tratamentului antirabic”. [7]

În același an, 1938, ministrul sănătății decide descentralizarea tratamentului antirabic obiectivul acestui demers apărând în articolul “Se vor vrea subcentre antirabice pe lângă spitale” din ziarul “Ardealul” numărul 154. Ministrul își propunea să construiască centre antirabice în apropierea spitalelor. Acest lucru urmărea să faciliteze accesul bolnavilor cât mai repede, fără parcurgerea unei distanțe foarte mari până la cel mai apropiat centru antirabic. [95] Un an mai târziu, în 1939, ministrul sănătății a înființat la Brașov un subcentru

Antirabic condus de dl. dr. I. Ariton medic primar de Spital. Sediul subcentrului se afla la Spitalul Mârzescu Nou iar aprovizionarea acestuia se făcea permanent cu vaccin de la Institutul Seruri și Vaccin “Dr. I. Cantacuzino” din București. [14]

Gripa

În anul 1935, în numărul 6 al ziarului “Adevărul” dr. M. C. Banu publica un articol având titlul “Gripa”, o maladie epidemică infecțioasă cunoscută încă din secolul XVII dar al cărei agent infectant nu era încă cunoscut. Articolul scotea în evidență trei aspecte importante privind această boală: simptomele bolii, tratament și profilaxia bolii. Simptomatologia bolii este reprezentată de: afectarea nervoasă - prin dureri de cap violente care iradiază spre ochi;

- afectarea pulmonară-senzație de căldură, iritație pe trahee și faringe și tuse.

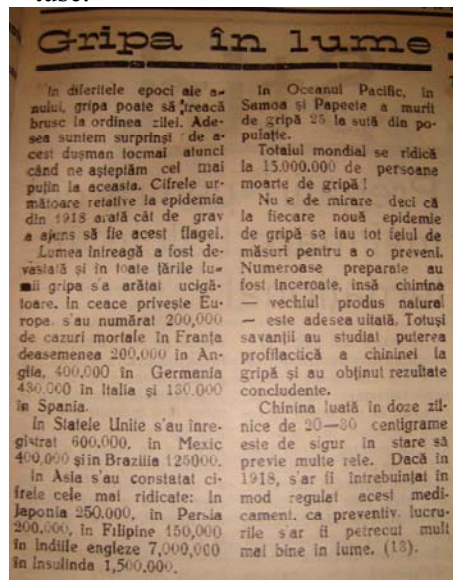

Fig.5- Articolul: Gripa în lume

Febra este alt factor caracteristic bolii, cu temperaturi cuprinse între 39-40°C care persistă timp de 12-14 ore. Din prima sau a doua zi, bolnavul simte dureri în diverse regiuni, ca torace, membre, lombe, etc. În tot acest timp bolnavul își pierde pofta de mâncare și slăbește în greutate. După câteva zile febra se remite, bolnavul intră în convalescență, fără ca astenia și lipsa poftei de mâncare să-și revină la normal.

Tratamentul constă într-un regim lacto-

leguminos, consum de ceaiuri calde iar la sugari reducerea numărului alăptării.

Pe tot parcursul bolii era indicată efectuarea metodelor antiseptice pentru nas, gât și urechi pentru prevenirea otitelor și adenoiditelor. Intern se administrau “*antipirina sau piramidonul cari au o acțiune ca și specifică în contra gripei*”. [1]

Ca măsură profilactică se recomandă profilaxia individuală, aceasta constând în dezinfectia mâinilor și nazo-faringelui. Profilaxia colectivităților consta în izolarea gripaților, închiderea școlilor, a sălilor de spectacol și interzicerea reuniunilor.

Chinina, un alcaloid extras din scoarța arborelui de chinina, sub forma de substanță albă, cristalină cu gust foarte amar se considera a fi un remediu eficient în prevenirea gripei. Acest subiect este mult discutat în presă în special în numerele 89 și 98 ale ziarului “*Ardealul*” din anul 1938. Proprietatea profilactică a acestui medicament era apreciată și recunoscută încă din anul 1907 de către dr. Robw, iar în anul 1929 dr. Arthur Mac Donald a publicat două studii efectuate în două școli din Anglia, în urma studiului rezultând faptul că toate persoanele care au utilizat chinina ca mijloc profilactic au fost ferite de boală, pe când cei care nu au folosit această metodă au fost afectați de boală. Profesorul Spitta din Berlin a publicat în 1933 un studiu în care recomanda utilizarea zilnică a unei cantități mici de chinină în lunile decembrie - aprilie. Profesorul Spitta a experimentat asupra lui această metodă timp de 15 ani și a fost ferit de gripă în toată această perioadă. [4, 8]

Concluzia acestor studii era recunoașterea chininei ca și remediu eficient contra gripei și odată luată zilnic, în cantități mici, în timpul perioadei periculoase oferea imunitate organismului împotriva acestei boli.

Concluzionând, presa medicală românească din perioada respectivă reprezintă nu numai o modalitate de a descrie epidemiile

din perioada respectivă, de a expune principalele probleme de sănătate cu care se confrunta populația, dar și o modalitate de a educa populația și de a o sensibiliza în vederea cunoașterii afecțiunilor, măsurilor impuse de autoritățile de sănătate publică și a necesității de a se implica activ în derularea unor afecțiuni.

Bibliografie

1. Banu M. C. – Gripa, Ardealul, 1935, nr. 6
2. Ygrec – în sezonul intoxicațiilor și epidemiilor, Adevărul, 1936, nr. 16.094
3. Ygrec- Lipsa de săpun la țară, Adevărul, 1936, nr. 16.095
4. Chinina remediul profilactic al gripei, Ardealul, 1938, nr. 89
5. Combaterea poliomielitei, Adevărul, 1936, nr. 16.131
6. Combaterea epidemiilor sezoniere- Conferința dela ministerul sănătății, Adevărul, 1936, nr. 16.110
7. Combaterea turbării, Ardealul, 1938, nr. 37
8. Criza. Gripa și Chinina, Ardealul, 1938, nr. 98
9. Dela serviciul sanitar, Ardealul, 1934, nr. 39
10. Descentralizarea tratamentului antirabic, Ardealul, 1938, nr.154
11. Două sute cinzeci de săteni au consumat lapte provenit dela oi turbate, Adevărul, 1936, nr.16.110
12. Epidemii în Dolj, Adevărul, 1936, nr. 16.160
13. Grava epidemie de scarlatină în Romanați, Adevărul, 1936, nr. 16.141
14. La Brașov s-a înființat un subcentru antirabic, Ardealul, 1939, nr. 111
15. O nouă epidemie de scarlatină în Capitală, Adevărul, 1936, nr. 16.175
16. Ravagiile scarlatinei în Bucovina, Ardealul, 1923, nr. 176-68
17. Razii sanitare, Ardealul, 1923, nr 225-117
18. Scarlatina și la Brașov, Ardealul, 1923, nr. 182-74
19. Scarlatina la Brașov, Ardealul, 1923, nr. 207-99
20. Situația bolilor contagioase la Iași, Adevărul, 1936, nr. 16.112